Аннотация к рабочей программе по учебному предмету

«Родная (татарская) литература» для 10-11 классов (СОО ФГОС)

Муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе Татарстан Республикасы
Лаеш муниципаль районы
« Имәнкискә урта гомуми белем мәктәбе»

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

Документның статусы.

10-11 нче сыйныфлар өчен туган тел әдәбиятыннан эш программасы Россия Федерациясендә мәгарифкә кагылышлы хокукый-норматив актларга һәм федераль дәүләт стандартларына нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Мәгариф турында”гы Законы (Федеральный закон от 29.12.2012 273-ФЗ “Об образовании в Российской Федерации”)
2. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халык телләре турында”гы 126-ФЗ нчы номерлы Законы (24.07.1998)
3. Урта гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (Россия Мәгариф һәм Фән министрлыгында расланган). 17.05 2012.№ 413(өстәмәләр белән)
4. МБОУ «ИСОШ» уставы
5. ООП СОО МБОУ “ИСОШ” – Гомуми урта белем бирүнең төп укыту программасы.
6. Эш программалары турында мәктәпнен локаль акты.
7. Татар телендә укыта торган гомуми урта белем бирү оешмалары өчен«Туган тел әдәбияты(татар әдәбияты)» фәненнән үрнәк программа (1-11 сыйныфлар) гомуми белем бирүнең федераль укыту-методик оешмасы тарафыннан хупланган (протокол - 16 май 2017 г. № 2/17) төзүче-авторлар: Д.Ф. Загидуллина, Н.М. Юсупова, Ф.Ф. Хасанова, Казан.

Эш программасы структурасы.

Эш программасы түбәндәге бүлекләрдән тора:

- аңлатма язуы,
- программаның эчтәлеге
- укучыларның әзерлек дәрәҗәсенә таләпләр
- календарь-тематик планлаштыру

Программада туган тел әдәбиятынан 70 дәрес каралган, мәктәпнең укыту планыныда һәм эш программасында уку елы дәвамында 10 нчы сыйныфта 70 дәрес үткәрү планлаштырыла.

Программада туган тел әдәбиятынан 70 дәрес каралган, мәктәпнең укыту планыныда һәм эш программасында уку елы дәвамында11 нче сыйныфта 68 дәрес үткәрү планлаштырыла.

10-11 нче сыйныфларда туган тел әдәбиятыннан урта гомуми белем бирүнең максатлары

1. Матур әдәбият текстларын кабул итү, төп әдәби-тарихи мәгълүматларны белү; әдәби-тарихи процесс турында гомуми караш булдыру.

2. Гуманлылык карашлары, гражданлык тойгысы, патриотизм хисләре, татар әдәбиятына һәм татар халкының рухи һәм мәдәни кыйммәтләренә ихтирам тәрбияләү.

3. Телдән һәм язма сөйләм аша әдәби зәвык үстерү.

4. Татар классик әдәбияты, балалар әдәбияты, хәзерге татар әдәбиятының күренекле вәкилләрен атый белү, аларның әсәрләреннән алынган өзекләрнең эчтәлеген аңлау һәм фикер алыша белү.

5. Татар халкының әдәбияты, тарихы, мәдәнияте буенча мәгълүматлы булу.

6. Татар сәнгатенең күренекле вәкилләре турында хәбәрдар булу.

Туган тел әдәбияты укытуның бурычлары

1) татар әдәбияты әсәрләре аша укучыларны татар халкының тарихы, рухи казанышлары, тормыш-яшәеш үзенчәлекләре белән таныштыру;

2) укучыларның телдән һәм язмача аралашу күнекмәләрен һәм осталыкларын камилләштерү, фикер эшчәнлеген үстерү, татар телен укытуның сыйфатын яхшырту;

3) татар әдәбиятының алтын хәзинәсен тәшкил иткән әдәби әсәрләрдән алынган өзекләр һәм аларның авторлары турында мәгълүмат бирү;

4) гомумкешелек әхлакый сыйфатлар тәрбияли алырдай әсәрләр аша укучыларның дөньяга карашын формалаштыру, аларда уңай сыйфатлар тәрбияләү, әдәбият белән кызыксынуларын арттыру;

5) танылган язучы һәм шагыйрьләрнең иҗаты, тормыш юлы турында кыскача белешмә бирү;

6) вакытлы матбугат язмаларын, мәгълүмати текстларны укырга һәм аларга күзәтү ясарга, анда күтәрелгән мәсьәләләргә карата үз мөнәсәбәтеңне дәлилләп белдерергә күнектерү.

7) алынган белемне һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәтү.

Уку предметының эчтәлеге – 10 сыйныф

Борынгы татар әдәбияты (5—12 гас.)

Гомумтөрки әдәбият. Орхон–Енисей ташъязмалары.

Урта гасыр әдәбияты

Борынгы һәм урта гасырлар татар әдәбиятындагы өч юнәлеш (дини-дидактик, яңарыш һәм суфичылык). Милли сүз сәнгатенең шәрык әдәбиятына йөз тотып үсү-үзгәрүе, ислам идеологиясенә, фәлсәфәсенә нигезләнүе. Аллаһның берлеген раслаучы дини һәм гадел идарәче, гуманлы шәхесне алга куйган дөньяви мотивларның кушылуы. Әхлакый камил, гадел, гуманлы, сабыр, изге күңелле, эчке һәм тышкы матурлыкка ия шәхес концепциясе. Жанрлар төрлелеге, шәркый жанрларның кулланылыш үзенчәлекләре.

Болгар чоры мәдәнияте (12–13 гас. 1 яртысы). Кол Галинең «Кыйссаи Йосыф» поэмасы.

Алтын Урда чоры мәдәнияте (13–15 гас. 1 яртысы). С.Сараиның «Гөлестан бит төрки» поэмасы. Котбның «Хөсрәү вә Ширин» поэмасы.

Казан ханлыгы чоры мәдәнияте (15 гас.1 яртысы–16 гас.2 яртысы). Кол Шәриф, Мөхәммәдьяр иҗаты.

Торгынлык чоры мәдәнияте (16 гас.2 яртысы–19 гас.I яртысы*)*. М.Колый хикмәтләре. Г.У. Имәни иҗаты.

Яңарыш чоры әдәбияты

XIX гасырның беренче яртысы әдәбияты. Г.Кандалый, Акмулла иҗатлары.

XIX гасырның икенче яртысы әдәбияты. Мәгърифәтчелек хәрәкәте. Әдәбият мәйданына реализмның килүе, мәгърифәтчелек реализмы, аңа хас төп сыйфатлар, мәгърифәтчелек идеалларының гәүдәләнеше. Әдәби әсәр үзәгендәге гади җир кешесенең милләт язмышы белән үрелеп сурәтләнүе. Аңлы-белемле, мәгърифәтле шәхес концепциясе, аның бирелеш үзенчәлекләре. Сүз сәнгатендә яңа төр һәм жанрларның аерымлануы. Бу чор әдәбиятында төп тема һәм мотивлар буларак аң-белем, мәгърифәт, әхлак, тәрбия. Татар милләтенең уяныргa, үсәргә тиешлеге, хатын-кыз язмышы, алдынгы, бигрәк тә рус мәдәниятенә йөз тоту кебек мәсьәләләрнең көнүзәктә торуы. Дөньяви һәм дини мотивларның бирелешендә яңалыклар. Әсәрләрдә төп конфликт буларак искелек һәм яңалык көрәше.

XX йөз башы мәдәнияте. XX гасыр башында сүз сәнгатенең үсеш-күтәрелеш чорын кичерүе. Шушы чорда иҗтимагый-сәяси тормышта барган үзгәрешләр, аларның иҗтимагый-сәяси һәм әдәби фикергә йогынтысы, шәрык һәм гареб (көнбатыш) синтезы. Әдәбиятның тормышны реалистик һәм романтик чагылдыру үзенчәлекләре. Заман героена хас сыйфатлар, гыйсъянчы, ялгыз, урталыктагы, үзен милләткә багышлаган яки төшенкелектәге һ.б. төр геройлар. Язучыларның әхлакый, фәлсәфи һәм әдәби–эстетик эзләнүләре, тәҗрибәләр.

Реализмның мәгърифәтчелектән тәнкыйди реализм баскычына күтәрелүе. Сүз сәнгатенең иҗат юнәлешләре, агымнары ягыннан баюы. Модернистик агымнардан импрессионизм, символизм. Милли мәсьәләләрнең активлашуы. Яңа тип геройлар мәйданга чыгу. Рухи азатлык, иман, гомернең чиклелеге, яшәү һәм үлем, матурлык проблемаларын яңача хәл итү омтылышы.

Г.Ибраһимов, Г.Исхакый, Г.Тукай, С.Рәмиев, Дәрдемәнд, Г.Камал, Ф.Әмирхан, М. Фәйзи, Г.Колахмәтов иҗаты.

1920-1930 елларда әдәбиятның каршылыклы үсеше. Романтизм, модернизм (символизм, имажинизм, футуризм һ.б.) иҗат юнәлешләренең әдәби мәйданнан төшерелеп, социалистик реализм агымының төп иҗат методы буларак раслануы. Традицияләрне дәвам итүче әсәрләр. Яңа тормыш төзү хакында сөйләүче әсәрләр. М.Галәү, К.Тинчурин, Г.Рәхим, Һ.Такташ иҗаты

<u>Әдәбият теориясе</u>

Әдәби төр һәм жанрлар. Эпик жанрларның төрләре: тарихи роман (повесть яки хикәя), көнкүреш романы, производство романы, психологик роман, маҗаралы, детектив роман. Лирик жанрлар: пейзаж лирикасы, гражданлык лирикасы, күңел лирикасы, фәлсәфи лирика.

Әдәби әсәрдәге образлылык. Образ, символ, деталь, аллегория. Кеше образлары: төп герой, ярдәмче герой, катнашучы геройлар, җыелма образлар. Персонаж, характер, тип. Лирик герой, хикәяләүче, лирик “мин”, автор образы, автор позициясе. Табигать образы, әйбер образы, мифологик образ, фантастик образ, архетип.

Әдәби әсәр. Эчтәлек һәм форма. Автор, укучы (адресат). Эчтәлек: вакыйга, күренеш, яшерен эчтәлек, контекст. Конфликт, сюжет, сюжет элементлары. Мотив, лейтмотив. Композиция: тышкы һәм эчке корылыш. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Әсәрдә сурәтләнгән дөнья. Пейзаж, портрет. Психологизм. Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт, хронотоп. Текст: эпиграф, багышлау, көчле позиция.

Әдәби иҗат. Сәнгати алымнар һәм стиль Язучы стиле: көлке, тәнкыйди, фаҗигале, экзистенциаль, публицистик һ.б. башлангычлар. Чор стиле.

Әдәбият тарихы. Традицияләр, яңачалык. Дини әдәбият, дөньяви әдәбият. Әдәби бәйләнешләр: тәэсир, назыйрә, пародия.

Әдәби барыш. Әдәби процесс (барыш); чор әдәбияты; иҗат юнәлешләре (реализм, романтизм); суфичылык, мәгърифәтчелек, модернизм, постмодернизм күренешләре; иҗат методы (агымы): мәгърифәтчелек реализмы, тәнкыйди реализм, социалистик реализм, авыл реализмы, символизм, гыйсъянчылык, импрессионизм, имажинизм, футуризм

Уку предметының эчтәлеге – 11 сыйныф

Сугыш чоры мәдәнияте. Бөек Ватан сугышы, аның әдәбиятка тәэсире. Төп тема-проблемалар. Әдип һәм җәмгыять мөнәсәбәте. М.Җәлил, Ф.Кәрим, Ә.Еники, Ф.Хөсни иҗаты.

Сугыштан соңгы чор мәдәнияте (1950–1960 еллар). XX гасырның икенче яртысында “Хрущев җепшеклеге” исемен алган ярымдемократик үзгәрешләрнең сүз сәнгатенә уңай йогынтысы. Х.Туфан, Х.Вахит иҗаты.

1960–80 еллар мәдәнияте. Татар әдәбиятының милли нигезләргә кайтуы. Шушы чорда яңа жанрларның, тема-мотивлар, әдәби формаларның аваз салуы. Әдәбиятның яңалыкка омтылышы: яңа иҗади агымнарга, жанр формаларына, темаларга мөрәҗәгать итү, әдәби герой мәсьәләсендә эзләнүләр. Традицияләрнең яңаруы, яңа җәмгыять сыйфатларын эзләү, яңа герой. «Авыл прозасы». Ватан, ил, халык образларының эпик гәүдәләнеше; шәхес һәм җәмгыять мөнәсәбәтләре, гражданлык хисе, халыклар язмышы, кешенең рухи дөньясы, чор кыйммәтләре турында уйлану. Азатлык, шәхес иреге, фикер хөрлеге мәсьәләләренең куелышы. Романтизм юнәлешенең яңадан тергезелүе. 1917 еллар инкыйлабына, яңадан төзелгән тормышка бәянең үзгәреш кичерүе. Сугыш темасының үзгә яссылыкта куелышы.

Ә.Еники, С.Хәким, А.Гыйләҗев, Г.Ахунов, М.Мәһдиев иҗаты.

1980–2000 еллар мәдәнияте. XX-XXI гасыр чигендә татар әдәбиятының тагын бер тапкыр үзгәрүе, яңа дулкын булып күтәрелүе. Үзгәрешләрнең XX гасыр башы татар әдәбиятындагы эзләнүләргә аваздаш булуы. Реализмның типиклаштыруны иҗтимагый–сыйнфый баскычтан гомумкешелек югарылыгына күтәрүе. Совет һәм постсовет заманына тәнкыйди бәя биргән, шәхес һәм җәмгыять каршылыгы ноктасыннан, ил тарихындагы олы этапларның сурәтен тудырган әсәрләр язылу.

И.Салахов, Ф.Бәйрәмова, М.Хәбибуллин, Т.Миңнуллин, И.Юзеев, Г.Афзал, Р.Фәйзуллин, М.Әгъләмов, Зөлфәт иҗаты.

2000—2010 еллар мәдәнияте. Психологик башлангычның алга чыгуы аша шәхес тормышы, эчке дөньясының тарихи–иҗтимагый чынбарлыктан өстен булуын раслау. Кешенең аңында, аң төпкелендә барган процессларны тергезү. Мифологик, шартлы–символик образларның активлашуы ярдәмендә милли проблематиканы яңа яссылыкта кую, миллилекне тоталитар идеологиягә каршы торучы көч итеп күтәрү.

М.Кәбиров, З.Хәким, Р.Зәйдулла иҗаты.

Дөнья әдәбиятының барышы. Татар, рус һәм чит ил әдәбиятлары арасында күптөрле бәйләнешләр. Мәңгелек темалар һәм образлар.

Әдәбият теориясе

Әдәби төр һәм жанрлар. Эпос, лирика һәм драма төрләре. Эпик жанрлар: роман, повесть, хикәя. Эпик жанрларның төрләре: тарихи роман (повесть яки хикәя), көнкүреш романы, производство романы, психологик роман, маҗаралы, детектив роман. Лирик жанрлар: пейзаж лирикасы, гражданлык лирикасы, күңел лирикасы, фәлсәфи лирика. Шәрык әдәбиятларында лирик жанрлар: мәдхия, мәрсия, газәл касыйдә, робагый. Драма жанрлары: комедия, трагедия, драма. Драма жанрларының төрләре: моңсу комедия, тарихи драма, психологик драма. Лиро-эпик жанрлар: сюжетлы шигырь, мәсәл, баллада, нәсер, поэма. Поэма жанрының төрләре: романтик поэма, реалистик поэма. Төрара формалар: сәяхәтнамә.

Әдәби әсәр. Эчтәлек һәм форма. Автор, укучы (адресат). Эчтәлек: вакыйга, күренеш, яшерен эчтәлек, контекст. Конфликт, сюжет, сюжет элементлары. Мотив, лейтмотив. Композиция: тышкы һәм эчке корылыш. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Әсәрдә сурәтләнгән дөнья. Пейзаж, портрет. Психологизм. Әдәби әсәрдә урын һәм вакыт, хронотоп. Текст: эпиграф, багышлау, көчле позиция.

Әдәби иҗат. Сәнгати алымнар һәм стиль. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту (ретроспекция). Тел–стиль чаралары (лексик, стилистик, фонетик чаралар һәм троплар). Әдәби сөйләм: хикәяләү, сөйләшү (диалог), сөйләү (монолог). Лирик чигенешләр. Тезмә һәм чәчмә сөйләм үзенчәлекләре. Ритм һәм рифма, тезмә, строфа. Шигырь төзелеше. Көлке: юмор, сатира, сарказм, шарж Язучы стиле: көлке, тәнкыйди, фаҗигале, экзистенциаль, публицистик һ.б. башлангычлар. Чор стиле.

Әдәбият тарихы. Традицияләр, яңачалык. Дини әдәбият, дөньяви әдәбият. Әдәби бәйләнешләр: тәэсир, назыйрә, пародия.

Әдәби барыш. Әдәби процесс (барыш); чор әдәбияты; иҗат юнәлешләре (реализм, романтизм); суфичылык, мәгърифәтчелек, модернизм, постмодернизм күренешләре; иҗат методы (агымы): мәгърифәтчелек реализмы, тәнкыйди реализм, социалистик реализм, авыл реализмы, символизм, гыйсъянчылык, импрессионизм, имажинизм, футуризм.

10 нчы сыйныф
Уку предметын үзләштерүдә планлаштырылган нәтиҗәләр

Предмет нәтиҗәләре:

Танып-белү өлкәсендә:

- аерым төр һәм жанрга караган әсәрләрне аңлап укый һәм кабул итә, эчтәлеген кабатлап (аерым очракларда текстны яттан) сөйли, кирәк чакта тексттан өзекләр китерә алуга ирешү;
- укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү;
- укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе;
- әдәби текстның мәгънәви өлешләрен аерып чыгарып, укыган буенча тезислар һәм план төзү, геройларга характеристика бирү, сюжет, композиция үзенчәлекләрен, махсус сурәтләү чараларының ролен билгеләү күнекмәсе булдыру;
- укыган әсәр буенча фикер алышуда катнашырга, оппонентларның фикерен исәпкә алып, үз карашларын расларга һәм дәлилләргә, әдәбият белеме төшенчәләренә мөрәҗәгать итәргә өйрәтү.

бәяләү өлкәсендә:

- милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйммәтләрне күңелдән уздырып кабул итәргә өйрәтү;
- әдәби әсәрләргә шәхси мөнәсәбәт һәм бәя булдыру;
- өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүенә ирешү;
- автор позициясен ачыклый алу һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсен формалаштыру.

эстетик яктан:

- әдәби әсәрнең образлы табигате хакында гомуми мәгълүматый күзаллау булдыру, аның эстетик кыйммәтен тою хисе тәрбияләү;
- баланың әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта әдәби һәм тел-сурәтләү алымнарының, образлылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белүенә ирешү;
- рус һәм татар телендәге әдәби әсәрләрне чагыштырып бәяләргә, геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләргә өйрәтү.

Укучы өйрәнә:

- халык авыз иҗаты һәм матур әдәбиятның уртак сыйфатларын, үзенчәлекләрен табарга;
- укыганны, күз алдына китереп, җанлы итеп сөйли белергә; рольләргә кереп кабатлап бирә алырга;
- шигырьләрнең образларын танып, һәм паузаларны, интонацияне дөрес билгеләп, укый белергә;
- әдәби әсәрнең төрен, жанрын билгеләргә, фикерне исбатлый белергә;
- әсәрнең темасын, проблемасын, идеясен билгеләргә;
- әдәби образларны (кеше, табигать һ.б.) танырга;
- әдәби детальләрне таба белергә;
- сурәтләү чараларын табарга.

Укучы өйрәнергә мөмкинлек ала:

- *укытучы биреме аша мәгълүматны өстәмә чыганаклардан табарга;*
- *татар әдәбиятыннан алган белемне башка фәннәрне үзләштерүдә файдалана белергә;*

- *әдәби әсәрне иҗтимагый һәм мәдәни тормыш күренешләре белән бәйлелектә карарга;*

- *төрле мәгълүмат чыганаклардан: сүзлекләр, белешмәләр, энциклопедияләр, электрон чаралар белән максатчан эшли белергә.*

Гомуми (метапредмет) нәтиҗәләре:

- укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү;
- сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итәргә өйрәтү;
- язу һәм сөйләм осталыгын үстерү, мәсьәләне аңлый, гипотеза куя, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белергә, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алырга һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләргә күнектерү;
- баланың үз эшчәнлеген һәм әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белүенә, мөстәкыйль карарлар кабул итә һәм аларны җиренә җиткереп үти алуына ирешү;
- төрле чыганаклар белән эшләргә, аларны табарга, мөстәкыйль рәвештә кулланырга, төркемләргә, чагыштырырга, анализларга һәм бәяләргә өйрәтү.

Шәхси нәтиҗәләр:

- укучының җаваплылык хисен активлаштыру;
- укуга һәм хезмәткә уңай мөнәсәбәт булдыру;
- баланың үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү;
- әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү;
- төрле чыганаклардан (сүзлекләр, энциклопедияләр, интернет-ресурслар һ.б.) танып-белү һәм коммуникатив ихтыяҗларны канәгатьләндерерлек мәгълүматлар табарга күнектерү.

11 нче сыйныф
Уку предметын үзләштерүдә планлаштырылган нәтиҗәләр

Предмет нәтиҗәләре:

Танып-белү өлкәсендә:

- аерым төр һәм жанрга караган әсәрләрне аңлап укый һәм кабул итә, эчтәлеген кабатлап (аерым очракларда текстны яттан) сөйли, кирәк чакта тексттан өзекләр китерә алуга ирешү;
- укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү;
- укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе;
- әдәби текстның мәгънәви өлешләрен аерып чыгарып, укыган буенча тезислар һәм план төзү, геройларга характеристика бирү, сюжет, композиция үзенчәлекләрен, махсус сурәтләү чараларының ролен билгеләү күнекмәсе булдыру;
- укыган әсәр буенча фикер алышуда катнашырга, оппонентларның фикерен исәпкә алып, үз карашларын расларга һәм дәлилләргә, әдәбият белеме төшенчәләренә мөрәҗәгать итәргә өйрәтү.

бәяләү өлкәсендә:

- милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйммәтләрне күңелдән уздырып кабул итәргә өйрәтү;
- әдәби әсәрләргә шәхси мөнәсәбәт һәм бәя булдыру;
- өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүенә ирешү;

- автор позициясен ачыклый алу һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсен формалаштыру.

эстетик яктан:

- әдәби әсәрнең образлы табигате хакында гомуми мәгълүматый күзаллау булдыру, аның эстетик кыйммәтен тою хисе тәрбияләү;

- баланың әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта әдәби һәм тел-сурәтләү алымнарының, образлылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белүенә ирешү;

- рус һәм татар телендәге әдәби әсәрләрне чагыштырып бәяләргә, геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләргә өйрәтү.

Укучы өйрәнә:

- халык авыз иҗаты һәм матур әдәбиятның уртак сыйфатларын, үзенчәлекләрен табарга;
- укыганны, күз алдына китереп, җанлы итеп сөйли белергә; рольләргә кереп кабатлап бирә алырга;
- шигырьләрнең образларын танып, һәм паузаларны, интонацияне дөрес билгеләп, укый белергә;
- әдәби әсәрнең төрен, жанрын билгеләргә, фикерне исбатлый белергә;
- әсәрнең темасын, проблемасын, идеясен билгеләргә;
- әдәби образларны (кеше, табигать һ.б.) танырга;
- әдәби детальләрне таба белергә;
- сурәтләү чараларын табарга.

Укучы өйрәнергә мөмкинлек ала:

- *укытучы биреме аша мәгълүматны өстәмә чыганаклардан табарга;*
- *татар әдәбиятыннан алган белемне башка фәннәрне үзләштерүдә файдалана белергә;*
- *әдәби әсәрне иҗтимагый һәм мәдәни тормыш күренешләре белән бәйләлектә карарга;*
- *төрле мәгълүмат чыганаклардан: сүзлекләр, белешмәләр, энциклопедияләр, электрон чаралар белән максатчан эшли белергә.*

Гомуми (метапредмет) нәтиҗәләре:

- укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру, әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү;

- сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыйммәтләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итәргә өйрәтү;

- язу һәм сөйләм осталыгын үстерү, мәсьәләне аңлый, гипотеза куя, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белергә, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алырга һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләргә күнектерү;

- баланың үз эшчәнлеген һәм әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белүенә, мөстәкыйль карарлар кабул итә һәм аларны җиренә җиткереп үти алуына ирешү;

- төрле чыганаклар белән эшләргә, аларны табарга, мөстәкыйль рәвештә кулланырга, төркемләргә, чагыштырырга, анализларга һәм бәяләргә өйрәтү.

Шәхси нәтиҗәләр:

- укучының җаваплылык хисен активлаштыру;
- укуга һәм хезмәткә уңай мөнәсәбәт булдыру;
- баланың үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү;
- әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү;

- төрле чыганаклардан (сүзлекләр, энциклопедияләр, интернет-ресурслар һ.б.) танып-белү һәм коммуникатив ихтыяҗларны канәгатьләндерерлек мәгълүматлар табарга күнектерү.